

Формула досконалості, або Новий погляд на знайому бібліотеку

Вважаю, що кожен у своєму житті замислювався над тим, яким буде прийдешній час, що необхідно зробити, щоб він був адекватний сподіванням і прагненням, як передбачити наслідки прийнятих рішень. Аби яскравіше побачити своє майбутнє, необхідно краще усвідомити минуле. Саме це ми і зробили. Що ж із цього вийшло і чи вийшло взагалі? Давайте подивимося, а вірніше створимо формулу досконалості нашої обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна. З яких елементів вона складається? І чи існує насправді? Так, існує, можемо вас запевнити в цьому. Тож почнемо з маленького екскурсу. Мандрувати ми будемо не каталогами та картотеками, і навіть не книжковими полицями, ми завітаємо в дуже цікавий відділ, так звану сучасну творчо-інформаційну лабораторію бібліотеки — відділ нових інформаційних технологій. Звичайно, сама назва відділу не є новою для багатьох бібліотек і вже несе в собі змістовне підґрунтя та визначення діяльності. Не зупиняючись на всім відомих напрямках роботи цього відділу, ми одразу перегорнемо сторінку на декілька років назад, аби зрозуміти й побачити, яким чином виник такий відділ бібліотеки, якими шляхами йшла бібліотека, щоб сьогодні впевнено називати себе інформаційним центром для дітей, які «ноу-хау» в цьому напрямку робить колектив сьогодні, щоб відповідати вимогам сучасності.

Комп'ютеризація нашої бібліотеки розпочалася декілька років тому, а саме у 2000–2001 рр., і умовно її можна поділити на декілька етапів. *Перший* — це саме придбання комп'ютерної техніки та навчання колективу. Адже саме для того, щоб бібліотека стала повноправним суб'єктом сучасного інформаційного простору, існують дві принципові вимоги: потрібно впроваджувати нову техніку, і, що дуже важливо, з нею хтось повинен вміти працювати. Без цього неможливе ні якісне та конкурентоспроможне обслуговування читачів, ні управління самим закладом. Завдяки наполегливості та бажанню вчитися з цим завданням працівники бібліотеки впорались успішно. Протягом року проводилося навчання бібліотекарів основам комп'ютерної грамотності, яке здійснювалося Центром підвищення кваліфікації Миколаївського обласного управління культури, і тепер переважна більшість працівників бібліотеки добре володіє комп'ютером. Сьогодні бібліотека вже має 8 комп'ютерів, 5 принтерів, 1 сканер, проекційну техніку. Підключення до мережі Інтернет дає можливість багатоаспектно, ефективно та якісно задовольняти інформаційні потреби користувачів, виконувати віртуальні довідки, користуватися базами даних інших бібліотек, брати участь в Інтернет-конференціях, спілкуватися у режимі *on-line*. Задля зручності користування інформацією, оперативності її надання та більш високої ефективності інформаційної роботи бібліотеки було створено локальну мережу, до якої підключено всі комп'ютери. Надалі планується її розвиток та розширення. До речі, завдячуючи зусиллям дирекції, всю техніку було придбано за рахунок спонсорів.

Успішно освоївши першу сходинку, ми поступово йшли далі, не зупиняючись у своєму розвитку. Тож *другим* логічним етапом комп'ютеризації стало освоєння автоматизованої бібліотечної системи ІРБІС та участь у створенні корпоративного каталогу періодичних видань бібліотек Миколаївського регіону. Сьогодні у бібліотеці є три електронні бази даних: електронний каталог нових надходжень, електронна картотека статей з періодичних видань та електронна картотека методико-бібліографічних матеріалів. Доступ до баз даних інших бібліотек дає можливість виконувати різноманітні запити читачів бібліотеки оперативно та ефективно.

Послідовно, крок за кроком, колектив бібліотеки від простої технічної роботи на комп'ютері перейшов до творчої, став удосконалювати не тільки свої навички роботи з технікою, а віднайшов свій самобутній шлях, працюючи над розмаїттям форм та методів інформаційного забезпечення потреб читачів. У 2005 році у відділі мистецтв створюється ресурсний центр «ДіМ» (Діти і Мистецтво), формується медіатека. Саме тут читачі мають можливість знаходити освітні, пізнавальні, навчальні, ігрові *CD* та *DVD*-диски, яких у бібліотеці 105, та музичні, відео- і аудіо компакт-диски, яких близько 45. Створюється автоматизоване робоче місце для користування медіатекою та ресурсами Інтернет. Спільно

з працівниками відділу нових інформаційних технологій для забезпечення інформаційних потреб користувачів створюються різноманітні u1090 тематичні web-бібліографічні покажчики: «Мистецтво України», «Обдаровані діти в електронному середовищі», «Творчий розвиток дитини у бібліотеці» та ін.; тематичні картотеки Інтернет-ресурсів «Сучасне мистецтво України», «Образотворче мистецтво і дитина», «Розвиваймося разом».

У 2005 році на базі читального залу обслуговування читачів–учнів 5–9 класів розпочав свою діяльність ресурсний інформаційний центр «Крок до Європи», метою якого було розкриття величезного інформаційного потенціалу бібліотеки з цієї тематики та розвиток інтересу дітей до питань: «Україна і Європейський союз», «Сучасні європейські країни», «Європейський світогляд — який він?» та інших актуальних питань сучасного життя Європи. У рамках цієї роботи для більш глибокого ознайомлення читачів з країнами Європи відділ нових інформаційних технологій розробив серію віртуальних уроків–мандрівок «Калейдоскоп європейських кордонів». Завдячуючи використанню комп'ютерів та відеотехніки, проведення таких уроків стало більш цікавим, ілюстрованим та віртуально–реальним. Читачам бібліотеки приємно відчувати себе не тільки мандрівниками, а й учасниками взаємобогачуваної співбесіди, в процесі якої вони багато дізнаються про історію, культуру, найкращі надбання якоїсь окремої країни, знайомляться з її політичним, соціально-економічним становищем, висловлюють свої думки з приводу тих чи інших подій, що відбуваються у її житті, розширюють свої знання і користуються усім розмаїттям електронної продукції з певної теми. Використання комп'ютерної техніки під час масових заходів є ефективним засобом розвитку творчих здібностей дитини та формою виховання інформаційної культури.

Важливим напрямом роботи бібліотеки є також її видавнича діяльність, яка, звичайно, не обходиться без використання комп'ютерної техніки. Працівники відділу нових інформаційних технологій, відділу маркетингу та перспективних методик, інформаційно-бібліографічного відділу трансформують інформацію в нові різноманітні яскраві та цікаві форми, роблять її доступною і зрозумілою. Видавнича діяльність з кожним роком приймає нові, нестандартні та цікаві форми: рекомендаційні бібліографічні списки літератури, поради, шпаргалки–помічники, різноманітні методичні розробки. Сьогодні, окрім друкованої видавничої продукції, створюється і електронна: «Миколаївські письменники — дітям», «Театральна Миколаївщина», «Навчальні заклади України», «Мистецтво краю», «Обдаровані діти». У 2005 році відділом нових інформаційних технологій розпочато створення власного інтелектуального електронного продукту — електронної бази сценаріїв та сценарних розробок обласної бібліотеки для дітей ім. В. Лягіна. Ця копітка та наполеглива творча праця триває і має свої позитивні результати. На сьогодні зроблено 4 великих розділи: «На допомогу формуванню і розширенню читачьких інтересів», «Популяризація художньої літератури з питань мовознавства та літератури», «За здоров'ям — до бібліотеки», «Клубна діяльність бібліотеки». Ці професійно зроблені багатотемні сценарні розробки займають гідне місце в інформаційних ресурсах бібліотеки. І взагалі, сьогодні можна впевнено сказати, що інформаційні технології сприяють розвиткові усіх бібліотечних процесів.

Завершуючи розповідь про творче вдосконалення використання інформаційних технологій у бібліотеці, необхідно розповісти про найцікавіший та єдиний у своєму роді новий проект бібліотеки, який називається «Миколаївщина туристична запрошує». Що це за проект? Яке відношення він має до розвитку інформаційної культури читачів бібліотеки? Розповімо більш докладно. У лютому 2006 року при бібліотеці було урочисто відкрито інформаційно-туристичний центр «Миколаївщина туристична запрошує» спільно з Миколаївською філією Національної туристичної організації України та Управлінням з питань туризму та курортів Миколаївської облдержадміністрації. Презентація центру була яскравою та пізнавальною для наших юних читачів: ілюстрована історико-географічна подорож рідними Побужжям та Приінгульям, ознайомлення з їх історією та природними багатствами. Учасники подорожі побували на сивому Кінбурні і в козацькій Мигії, в сланецькому степу та древньогрецькій Ольвії, у славному Очакові та в інших історичних місцях, дивовижних природних заповідниках. У презентації центру взяли участь не тільки працівники бібліотеки, колеги з інших бібліотек міста, представники громадськості, але й шановані друзі бібліотеки — відома миколаївська поетеса, лауреат премії ім. Миколи Аркаса Людмила

Чижова, літератор–краєзнавець, голова Миколаївського відділення Українського фонду культури, лауреат премії ім. Миколи Аркаса Леонід Ржепецький, місцеві літератори, вчителі.

Вибір «дислокації» Центру не випадковий, адже в нашій бібліотеці зібрано багаті змістовні матеріали про Миколаївщину: книги з історії та краєзнавства, художні твори, фотоальбоми, великий довідковий матеріал, карти та атласи. У краєзнавчі теки, які сьогодні безцінні, протягом 20 років збиралися статті з місцевої преси, присвячені нашому краю, і з усіма цими інформаційними скарбами в будь-який час може ознайомитися кожен бажаючий. Краєзнавчий напрям роботи існує в кожній бібліотеці, і наша не є винятком в цьому відношенні, але необхідно виокремити також своєрідність нашої роботи. У чому вона полягає? Саме в тих цінних матеріалах, якими поповнився наш фонд, завдячуючи Миколаївській філії Національної туристичної організації України. Ми, бібліотекарі, зобов'язані скористатися цими матеріалами мудро та професійно задля того, щоб наше молоде покоління якомога більше знало про свій рідний, дивовижно красивий край, щоб кожен відчув активну діяльність Центру у формуванні особистого світогляду до пізнання своєї малої Батьківщини. Звичайно, що ця копітка робота вимагає певної чіткої організації та спрямованості, крім цього, необхідно розробити різноманітні форми для читацької аудиторії, адже інформацію потрібно донести, і ми намагаємося робити це цікаво та захоплююче. Як саме? Було розроблено певний план роботи Центру на рік. Цикл заходів мав назву «Подорожуємо туристичними стежками Миколаївщини», до якого входили і напрямки: «Ольвія: розкопки, історія, культура», «Міста історичної слави» (Очаків, Вознесенськ), «Шляхами козацької звитяги» (Первомайщина, Южноукраїнськ), «Місто Миколаїв на карті світу», «Перлини первозданної природи» (Мигія, Кінбурнська коса). Які форми роботи будуть проводитися з читачами? Різноманітні, починаючи від циклу книжкових виставок–знайомств до літературно-музичних подорожей з використанням комп'ютерної техніки. Наш Центр постійно поповнюється новими рекламно-інформаційними буклетами, які дозволяють яскраво та ілюстративно надавати цікавий краєзнавчий матеріал на картографічних носіях і, що найголовніше, на нових електронних носіях (фонд поповнився унікальними CD та DVD-дисками з краєзнавчої тематики «Місто Миколаїв на карті світу», «Романова балка», «Миколаївщина туристична», «Національний заповідник Ольвія» та ін.). Сьогодні ця краєзнавча медіатека постійно поновлюється справжніми перлинами. Ми вже створюємо свої авторські електронні продукти, кожен захід з краєзнавства ілюструється слайд-шоу–мандрівкою. Бібліотека також отримує від наших партнерів актуальну, цінну інформацію щодо прес-турів по області.

Може виникнути запитання: який же зв'язок має співпраця відділу нових інформаційних технологій з роботою інформаційно-туристичного центру? Прямий та найсучасніший, адже саме новітні інформаційні технології сприяють якісній передачі інформації, її переробці та створенню нових електронних носіїв, які так необхідні в наш сучасний технологічно розвинений час. Адже завдяки відео–та комп'ютерній техніці можна передати всю велич та розмаїття великого інформаційного потенціалу, яким сьогодні володіє бібліотека. Це і віртуальні уроки з використанням комп'ютерної техніки, і віртуальні огляди краєзнавчої літератури, і пошук інформації в мережі Інтернет, без якого ми не уявляємо сьогодення, і різноманітні *web*-помічники у вигляді покажчиків–путівників по сайтах, які допомагають знаходити необхідну тематичну інформацію. Основною метою співпраці є оперативне та різнопланове надання інформації з краєзнавчої тематики, наочне оформлення друкованої продукції за допомогою комп'ютерної техніки, поліпшення інформаційного та рекламного забезпечення Центру, удосконалення, пошук та розвиток інноваційної діяльності, сприяння та підтримка тематичних екскурсійних інформаційних програм та маршрутів історико-краєзнавчого, військово-історичного, літературно-мистецтвознавчого, архітектурного, історико-релігійнознавчого, природно-географічного напрямів, створення інформаційно-краєзнавчого банку даних бібліотеки в електронному вигляді. Саме тому співпраця нашого відділу з інформаційно-туристичним центром дуже важлива, вагома і необхідна.

Підсумовуючи вищевикладене, хотілося б сказати, що головна мета, яку ми поставили перед собою при створенні інформаційно-туристичного центру в нашій бібліотеці, — це бажання відновити та поширити знання з історії нашого краю, ознайомити читачів з природно-рекреаційними ресурсами та послугами туристичної інфраструктури, розвинути інтерес дітей до своїх рідних місць, забезпечити повне інформаційне обслуговування Центру, формування патріотизму у підростаючого покоління, сприяння удосконаленню екологічної освіти населення, вихованню здорового способу життя, розробка і втілення нових інформаційних туристичних програм.

Ось такими шляхами, впевненими кроками йде розвиток комп'ютеризації нашої бібліотеки. Тому сьогодні ми можемо стверджувати, що сучасна формула досконалості спрацювала у нас завдяки наполегливій праці колективу та великому бажанню розвиватися. Втілення інформаційних технологій — це новий інструмент у руках бібліотекаря, що стає більш звичним і необхідним. Від того, як професійно він буде використовуватися, залежить покращення діяльності бібліотеки. У зв'язку з цим не можна не відмітити плідну роботу колективу бібліотеки на чолі з її керівництвом в напрямку втілення нових інформаційних технологій та комп'ютеризації. Тільки професіоналізм, злагодженість та чітке планування допоможуть досягти високого рівня інформаційного розвитку бібліотеки. Наш девіз: «Не може бути нічого гіршого — ніж бути заспокоєним», тому хочеться сказати, що колектив бібліотеки ніколи не зупиняється на досягнутому. Попереду — велика праця, нові ідеї і їх втілення, пошук інноваційних шляхів розвитку, більш високі ступені й значні досягнення!

